

Dilla på olympiske kuriositeter

Livet er mer...

Tips oss om utenomfaglige aktiviteter på telefaks 23 10 9040 eller e-post: tidsskriftet@legeforeningen.no

Det var verken av helsemessige eller lekne grunner at de gamle grekere begynte å arrangere olympiske leker i år 776 f.Kr. Lekene ble holdt til ære for greske guder, og hensikten var å bringe frem best mulig soldater gjennom konkurranser i løp, lengde, bryting, spyd- og diskoskast.

Helse og lek

Da den franske baron Pierre de Coubertin på 1880-tallet tok initiativ til å ta opp igjen arven fra oldtidens Hellas, var motivet det samme: Napoleonskrigen var tapt på grunn av soldatenes elendige fysikk, og baronen ville lete etter gode soldattemner på idrettsarenaen.

– Så viser det seg at i Much Wenlock, en landsby i nærheten av Manchester, har legen William Penny Brookes arrangert the Wenlock Olympian Games siden 1850. For Brooks var helseperspektivet viktig. Disse lekene ble arrangert hvert år og var mer preget av lek enn konkurranse. Her kunne hele landsbyen delta under mottoet «Healthy body – better lives, out of the streets – out of the pubs», opplyser Kolsrud.

Coubertin oppsøkte Much Wenlock og Brookes og ble i fyr og flamme over hva legen hadde fått til, og tok inspirasjonen med seg i sitt arbeid med å starte de olympiske leker. Brookes ble invitert som æresgjest til de første olympiske leker i moderne tid i Aten i 1896, men døde året før.

– Kanskje helseperspektivet ville ha vært mer fremtredende i de olympiske leker hvis Brookes hadde hatt de rette kontakter i europeisk adel som drog i gang lekene igjen, funner Kolsrud.

Hitler og fredsduene

For Lars Kolsrud, som leder helseavdelingen ved Toppidrettssenteret og er lege for de norske skiskytterne, har sport og idrettsutøvere vært en del av livet siden han var liten. Faren drev sportsforretning og var trener for det svenske hopplandslaget, og skøyteløperen og OL-vinner Roald Aas var husvenn og brakte OL-souvenirer hjem til Lars. Slik ble interessen for kuriositeter og olym-

Mens det er resultater som tenner olympisk rus hos sportsfrelste flest, blir legen Lars Kolsrud oppildnet av kuriositeter knyttet til olympiske leker opp gjennom tidene. Som at en engelsk landsbylege for 160 år siden tok opp ideen fra oldtidens hellenere og lot helse og lek stå i sentrum.

Ringenes herre – Lars Kolsrud er den lykkelige eier av en duk hvor alle norske olympiske gullvinnere har brodert inn sine navnetrekk. Foto I. Høie

pisk historie vakt. Kildetilfanget er stort, bøkene om olympisk historie er mange.

Takket være at de gamle grekere flittig nedtegnet resultater fra lekene, har man god kunnskap om oldtidens arrangementer. Derfor vet man at det ble arrangert olympiske leker hvert fjerde år i en ubrutt rekke i til sammen 1 169 år. I 393 e.Kr. ble lekene forbudt fordi de ble holdt til ære for feil gud. I moderne tid har de olympiske leker vært avviklet 106 ganger og avbrutt tre, under den første og den annen verdenskrig.

– Ut fra nedtegnelser vet vi at man bare kåret én vinner i oldtidens olympiske leker. Deltakerne var nakne og kun menn fikk delta, bortsett fra i Sparta, hvor man ville fostre spreke kvinner som igjen kunne gi liv til spreke soldater. Også publikum var menn,

men det hendte at stolte mødre ville følge sønnene sine og lurte seg inn på stadion forkledd som menn. Hvis de ble oppdaget, ble de kastet utfor en klippe, opplyser Kolsrud.

Maraton var opprinnelig ikke en olympisk gren, men kom med i de moderne olympiske leker. – Under lekene i London i 1908 ble løpet forlenget fra 42 000 til 42 195 meter. Den engelske kongefamilien var forkjølet og ville stå i vinduet å se på, og løperne måtte ta en sving inn i slottsparken. Dette var også første gang man hadde et medisinsk problem under lekene, med dehydrering, forteller Kolsrud.

Arrangementet ved de olympiske leker i Stockholm i 1912 dannet modell for dagens leker. Likevel har Sverige aldri fått æren av å arrangere leker igjen.

– Nordmennene var favoritter i troppsgymnastikk, men for å trekke hjemmepublikum, innførte svenskene en egen øvelse, «svensk troppsgymnastikk». Denne vant svenskene naturlig nok, mens nordmennene gikk av med seieren i ordinær troppsgymnastikk, sier han.

Paradoksalt nok ble fredsduer første gang brakt inn på arenaen da Tyskland arrangerte de olympiske leker i 1936. Siden har duer vært et fast innslag. – Da man oppdaget at duene under vinterlekene søkte var-

men og fløy inn i den olympiske ild, ble det slutt på å bruke fredsduer vinterstid. I Lillehammer benyttet man oppblåsbare duer i stedet, sier Lars Kolsrud.

– Ingrid M. Høie, Tidsskriftet
ingrid.hoie@legeforeningen.no